

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se

Yttrande över remissen av promemorian Allmänt tandvårdsbidrag för unga personer (Regeringskansliet, dnr S2024/01242)

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) har utifrån sitt ansvarsområde inte några synpunkter på förslaget. På grund av de svårigheter som finns med att bedöma konsekvenserna av förslaget och för att begränsa eventuella ogynnsamma hälsoeffekter på sikt, anser TLV att effekterna av förslaget bör följas upp. Detta skulle kunna ske genom att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att långsiktigt särskilt följa utvecklingen av tandhälsan för de unga efter att förslaget genomförts.

7.1 Konsekvenser för patienter

I promemorian anges att förslaget om att halvera det allmänna tandvårdsbidraget (ATB) kommer att ha små konsekvenser för patienter i åldersgruppen 24–29 år och att detta beror på att denna grupp generellt har god mun- och tandhälsa. Annan information om förslagets konsekvenser för den aktuella åldersgruppen saknas.

Det finns inga studier som undersöker effekterna av en sänkning av ATB, men det kan antas att effekten av bidragets halvering kommer vara direkt motsatta den effekt som dubblingen av ATB hade. En studie från TLV¹ visade att när ATB fördubblades, blev fler patienter debiterade för förebyggande åtgärder. Fördubblingen av det allmänna tandvårdsbidraget ledde till en mindre ökning i besöksfrekvens bland de som är 75 år och äldre, men andra åldersgrupper har inte besökt tandvården oftare. Patienter som besökte tandvården har däremot fått fler förebyggande åtgärder vid sina besök. Om ökningen i inrapportering av dessa åtgärder var odontologiskt motiverat eller om åtgärderna faktiskt utfördes är inget som studien undersökte. Ett förhöjt ATB ger ekonomiskt incitament till vårdgivare att rapportera extra åtgärder utan att kostnaden för patienten ökar, något som kan likställas med överutnyttjande av statliga medel. Resultatet i studien tyder på att ett förhöjt ATB kan medföra en risk för icke odontologiskt motiverad konsumtion av förebyggande tandvård och därmed statliga medel. Å ena sidan är syftet med ATB att stimulera till förebyggande tandvård och därför kan alla förebyggande insatser ses som någonting positivt. Å andra sidan bör statliga subventioner användas så effektivt som möjligt och till störst nytta för samhället.

Av de mellan 16–29 år anser 6 procent att de har dålig munhälsa (Folkhälsomyndigheten, Nationella folkhälsoenkäten 2022) och skulle därmed kunna vara potentiella konsumenter av tandvård. Att ta bort eller minska det ekonomiska incitamentet för denna grupp att besöka tandvården skulle kunna leda till stora konsekvenser för dem. Sedan 2020 har runt 35 procent av de i åldersgruppen 24–29 besökt tandvården minst en gång per år. Statistiken

¹ TLV, rapporten Konsekvenserna av höjningen av det allmänna tandvårdsbidraget i april 2018, 2019

visar att undersökningar och förebyggande åtgärder utgör ca. 60 procent av tandvården som denna åldersgrupp konsumerar medan reparativ vård och sjukdomsbehandling utgör ca. 39 procent. Det kan därmed konstateras att de patienterna inom åldersgruppen 24–29 år som besöker tandvården är relativt friska.

Det är möjligt att en negativ påverkan på vissa unga patienters munhälsa kan kompenseras av att andra patienter med större behov får mer bidrag. Det ökade bidraget kan då ha en positiv effekt på hela befolkningens munhälsa i snitt om resursöverföringen kompenserar för den sämre munhälsan hos de yngre. Detta återstår dock att se.

Konsekvenserna av förslaget är svåra att förutsäga. En viss risk finns att förslaget kan leda till en minskning av antal rapporterade förebyggande åtgärder vilket står i konflikt med Socialstyrelsens rekommendationer om hur vården ska prioriteras, givet att åtgärderna faktiskt har utförts. Socialstyrelsen ger informationsåtgärder till personer med god munhälsa en relativt hög prioritering, med en prioriteringsgrad på 3 av 10, där 1 är högsta prioritet. De rekommenderar att vården erbjuder korta hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande råd i samband med undersökningar

TLV har för övrigt inte några synpunkter på förslaget.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Agneta Karlsson. Föredragande har varit seniora analytikern Mikael Moutakis. I den slutliga handläggningen har även odontologiska utredaren Achilleas Kitsoulis, juristen Catherine Bäckvall, avdelningschefen Fredrik Andersson, chefsjuristen Hanna Abrahamsson och enhetschefen Gun-Britt Lundin deltagit.

Agneta Karlsson

Mikael Moutakis